

gan föll i god jord. Poststyrelsen beslöt den 21 juli 1876 att framställningen från Istorps kommunalnämnd inte skulle föranleda någon åtgärd. Stämpelavtrycket ISTORP förekommer således inte på äktgångna brev eller frimärken.

Detsamma gäller för Öxnevalla. Det förslagskontrakt som hade tecknats med skolläraren A Börjesson om postföring mellan Horred och Öxnevalla blev sålunda inte godkänt när poststyrelsen fattade det slutgiltiga beslutet om organisation i samband med övertagandet av ansvaret för kronobrevbäringen.

POST-
historia från
SÖDRA MARK

ERIK LINDGREN

Förlagan tillverkad år 1991

Posthistorisk skriftserie 169

Uppdaterad 1996

Förord

Med detta häfte inleder jag min serie posthistoria från Marks härad i Västergötland och behandlar här de tre sydligaste pastoraten med socknarna Grimmared, Karl Gustav, Istorp, Kungsäter, Gunnarsjö, Horred, Öxnevalla, Torestorp, Älekulla och Öxabäck. Inte alla har haft egna poststationer men i Istorps pastorat har Horreds socken haft tre poststationer. Vardera pastorat har därför haft lika många poststationer som det finns socknar inom pastoratet. Det är en ovanligt jämn fördelning vid jämförelse med förhållandena på andra håll. Poststationerna presenteras i det följande i den ordning som de tillkommit tidsmässigt sett. För dem som inrättades samtidigt vid 1875 års ingång tillämpas inbördes bokstavsordning.

Innehåll

Ortnamn	sid	Ortnamn	sid
Grimmared	4	Kungsäter	11
Gunnarsjö	6	Sundholmen	17
Helsjön	18	Torestorp	17
Horred	6	Älekulla	13
Istorp	18	Öxabäck	14
Karl Gustav	8	Öxnevalla	18

Grimmared (Grimmareds socken)

För den poststation som inrättades den 1 januari 1875 i Slätten med socknens namn Grimmared blev handlanden Lars Edvard Ericsson föreståndare. Hans årsarvode fastställdes till 60 kr. Han fick också ett kontrakt om gångpostföring mellan Slätten och Stackenäs vid postföringslinjen Kungsäter - Nösslinge med en ersättning av 75 öre per mil.

När diskussioner fördes om hur lantbrevbäring skulle organiseras i Älvsborgs län föreslogs indragning av poststationen i Grimmared. Med anledning därav skrev Ericsson den 25 januari 1878 till poststyrelsen att han var villig att nedsätta sitt årsarvode till 24 kr, om poststationen fick vara kvar. Det lyckades, men från 1895 fick Ericsson börja kvittera ut 50 kr om året i postarvode och från och med 1902 80 kr.

Handelsbokhållaren Gustaf Julius Börjesson tog över i oktober 1906, nu med 100 kr i årsarvode och i augusti 1915 fick den blott 25 år gamla änkan Svea Maria Börjesson ta vid tills handlanden John Johansson Ödén blev föreståndare den 1 april 1917. Därefter svarade följande personer för poststationen till dess indragning med september månads utgång 1958: Carl Sigfrid Karlsson (1924-1925), John Arvid Itzel (1925-1926), Gustaf Gilbert Karlsson (1926-1927), Albert Natanael Melin (1927-1928) och Gustaf Robert Svensson (1929-1958). Efter flera korta inhopp avslutades Grimmareds posthistoria således med en lång och stabil period. Svensson fick efter poststationens indragning ta emot medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst.

		Stackenäs—Grimmared.			
		(Gångpost).			
—	2,0		Stackenäs (å linien Kungsäter—Nösslinge).....	Th.	1,15
3,15	—	0,5	Grimmareds poststation.....	Th.	—
					12,0

Handwritten document:
 Till K. K. Generalpoststyrelsen
 Stockholm
 Nr. 790
 Mån. d. 25 januari 1878
 1878 den 25 januari 1878
 H. E. Ericsson
 Stackenäs
 104 örens
 1878
 Jag vill härmed erbjuda att indragning af poststationen i Grimmared skulle behålla den del af egna korrespondansens skull med tillhörande försändelser med mera i egen skap af den rörelse jag till bedrifvet, såsom som på uppmärksamhet af äfven församlingens medlemmar, har jag ansett mig börd vederbörligt att erbjuda att jag framdeles vill frivilligt den af mig varit innehafvande poststationsföreståndare befattningens omkostnader af postens utgifter af fyra kronor, och är villig bort frut att vara ansvarig för postens förtärfande till och från Stackenäs, en gång i veckan med utgång den 1:a för år, skulle vidtogs Generalpoststyrelsen finna nödigt att det bli förtärfas till poststationen Kungsäter, som utgör en mils väg, har detta då till omkostnader till att jag har utinnan hanhållna för förtärfat af trafik, men belatt för att gå till kommunen tjänsten, ifrågasatt för att egna örför och tidningar ordentligt och så till förtärfas, har jag utlat inga för förtärfas tillige vilka
 Grimmared den 25 januari 1878.
 L. E. Ericsson
 Handlande & poststationsföreståndare
 N. 113.

Gunnarsjö (Gunnarsjö socken)

Skolläraren P H Eriksson utsågs till föreståndare för den poststation som öppnades i Gunnarsjö den 1 januari 1875 när postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland. Han fick 60 kr i årsarvode. Med ersättning av 75 öre per mil fick han också kontraktet om postföring mellan Kungsätters och Gunnarsjö poststationer.

Efter villkorlig uppsägning av sitt kontrakt lyckades Eriksson få arvudet höjt till 100 kr om året enligt poststyrelsens beslut i september 1875. Så värst länge hade han inte glädje av den förbättringen, för poststationen drogs in med mars månads utgång 1879, då lantbrevbäring infördes. Visserligen var Eriksson möjligen beredd att sänka sitt arvode för att poststationen skulle behållas, men det fanns en handlare som konkurrerade och kunde tänka sig att sköta poststationen gratis. Frågan drevs inte särskilt hårt, och skollärare Torell, som var föreståndare för poststationen i Älekulla föreslog förgäves i ett brev till poststyrelsen den 23 december 1878 att poststationen i Gunnarsjö skulle få bibehållas, samtidigt som han pläderade för sin egen poststations fortsatta existens.

Med gemensamma ansträngningar lyckades sockenborna få poststationen åter med 1898 års ingång. Nämndeman Anders Abrahamsson blev föreståndare med 50 kr i årsarvode enligt poststyrelsens beslut den 14 september 1897. Han efterträddes den 1 oktober 1902 av Alfred Andersson, som var i tjänst i nära nog 34 år. Den 1 april 1936 tog Alice Laura Andersson över och när hon avgick drogs poststationen in med september månads utgång 1965.

Horred (Horreds socken)

I ett brev den 17 december 1874 från poststyrelsen till länsstyrelsen i Älvsborgs län redovisades vilka nya postlinjer och poststationer som skulle inrättas från det föl-

jande årsskiftet, då postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland. Inom Marks härad skulle bland många andra inrättas en poststation i Hinnarehult med socknens namn, Horred. Att poststationen hamnade i Hinnarehult berodde på att den utsedde föreståndaren, häradsskrivaren C O Jeansén, bodde där. Han fick 100 kr i årsarvode för sitt arbete med posten.

Jeansén skrev den 27 september 1875 och sade upp sitt kontrakt på grund av att han ansåg "avlöningen allt för ringa och ej motsvara besväret". Han uppgav sig vilja vara kvar om ersättningen höjdes till 350 kr. Efter ackorderande gick han med på att acceptera höjning till blott 240 kr.

1878.

TILLÄGG OCH ÄNDRINGAR

N^R XV.

TIDTABELLSAMLINGEN.

				(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)					
	An- komst, kl.	Af- gång, kl.	Mil.			An- komst, kl.	Af- gång, kl.		
Borås—Varberg.									
M. O. L.	—	11,0	f. m.	2,0	Borås postkontor	T. F. S.	10,30	—	f. m.
M. O. L.	1,30	1,30	e. m.		Ramsläts gästgivaregård	T. F. S.	8,0	8,0	f. m.
M. O. L.	2,0	2,15	e. m.	1,5	Fritsla poststation (Aratorp)...	T. F. S.	7,15	7,30	f. m.
M. O. L.	3,45	4,15	e. m.		Skene postexpedition	T. F. S.	5,15	5,45	f. m.
M. O. L.	5,15	6,0	e. m.	1,1	Surleby poststation (Björketorp)	T. F. S.	3,30	3,45	f. m.
M. O. L.	6,15	6,45	e. m.	0,5	Sundholmens gästgivaregård	T. F. S.	2,45	2,45	f. m.
M. O. L.	7,0	7,15	e. m.	0,1	Horreds postst. (Hinnarehult)...	T. F. S.	2,15	2,30	f. m.
M. O. L.	9,15	9,30	e. m.	1,9	Veddige poststation	M. Th. L.	12,0	—	natt.
M. O. L.	10,0	10,15	e. m.		Ås poststation (Åsbro gård)	M. Th. L.	11,15	11,30	e. m.
M. O. L.	11,45	12,0	natt.	2,0	Lindbergs poststation	M. Th. L.	9,30	9,45	e. m.
T. Th. S.	1,0	—	f. m.	9,1	Varbergs postkontor	M. Th. L.	—	8,30	e. m.

Med tillkomsten av järnvägen Borås—Varberg drogs poststationen i Hinnarehult in den 7 november 1880. Jeansén blev av med sitt postjobb och i stället fick stinsen Thord Fägerskjöld ansvara för att detta sköttes till allmän belåtenhet. Han lyckades få höjning av de 240 kr, som tillkom honom vid starten, till 300 kr efter en framställning i januari 1882. Det kanske behövdes vid sidan om järnvägslönen eftersom arbetet tvingade honom att avlöna

ett biträde som skötte postärendena. Redan i augusti följande år hade han framgång med begäran om ytterligare höjning, då till 360 kr. Detta kom hans efterträdare Per August Rask till godo (1889-1894).

I juli 1894 tog Nils Johan Hellström över den förenade post- och järnvägsstationen, följd 1915 av Arthur Johansson som vikarie till september 1916, då Claes Albert Blomberg tog över. Johannes Albin Georg Gustafsson blev dennes efterträdare i juli 1932 och i juni 1950 lämnade han över till Axel Rudolf Carlsson som fick ålderspension med 1954 års utgång. Hans efterträdare Emil Berner Olsson hade bara ansvar för postgöromålen under tre kvartal, för den 1 oktober 1955 skildes post och järnväg åt.

Poststationen statushöjdes till postexpedition och Sylva Wikman fick med titeln stationsmästare ta hand om posten i ny organisation. Postexpeditionen flyttade från järnvägsstationen till det gamla hotellhuset. Efter åtta år hade trafiken ökat så mycket att man måste bygga till de dåvarande lokalerna. År 1960 blev Bengt Fridehäll postchef i Horred och i november 1976 fick han vara med om att flytta in i nya lokaler efter fem års planering. Det nya posthuset hamnade i centrum av samhället vid Hellsjövägen nära korsningen med vägen mellan Varberg och Borås.

Med ny terminologi förvandlades postexpeditionen i Horred till ett lokalpostkontor 1977 för att från och med 1986 kallas blott postkontor. Postmästare Bengt Bryngelsson fick ta över ansvar för service till 1.600 hushåll. Genom projekt "Nät 92" lämnades postkontoret ut på entreprenad och blev "post-i-butik" med oktober månads ingång 1996.

Karl Gustav (Karl Gustavs socken)

I Karl Gustav inrättades den 1 januari 1875 en poststation med skolläraren B A Norberg som föreståndare. Han fick 100 kr i årsarvode förutom det belopp som tillkom honom i egenskap av entreprenör för gångposten mellan Horred och Karl Gustav, 75 öre per mil. Denna postlinje byttes senare ut mot en linje med två turer i veckan mellan Nösslinge och Karl Gustav enligt ett kontrakt som tecknades den 28 juni 1875 med nämndemannen Johannes Andersson i Gatugården. Norberg fick se sin poststation indragen den 31 mars 1879

då den ersattes med lantbrevbäring i kombination med ett av posten oavlönat kommunombud. Lantbrevbäring inrättades med en tur i veckan fram och åter mellan Kungsäter och Nösslinge via Karl Gustav varvid inte bara Norberg blev av med sitt avtal om poststationen utan även Johannes Andersson med sitt postföringskontrakt.

Lantbrevbäring med bara en tur i veckan var en väsentlig försämring av 1875 års organisation. Att man önskade förbättring framgår bl a av det protokoll som fördes vid en extra kommunalstämma med Karl Gustavs församling i västra skolhuset den 22 januari 1886. Skolläraren A Andersson och Abraham Johansson i Heden fick då uppdraget att på församlingens vägnar begära postgång med två turer i veckan. Samtidigt kom motsvarande önskemål från Grimmareds församling efter en allmän kommunalstämma i dess kyrka den 24 januari 1886. Vid remissbehandlingen uttalade postmästare R G Nordblad i Skene i ett brev till poststyrelsen den 9 december 1886 att han "i betraktande av den ytterst ringa uppbörden från trakten ifråga icke rimligtvis kunde förorda någon tillökning i postbefordringen". Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 17 december 1886 "framställningen i fråga ej kunna bära till avseende eller vidare åtgärd föranleda".

Utan lokal service och med dålig frekvens på lantbrevbäringen saknade man i Karl Gustavs socken sin poststation liksom i andra socknar som hade förlorat sådana genom lantbrevbäringens tillkomst 1879. Detta kom bl a till synes vid en extra kommunalstämma den 6 februari 1898 i Karl Gustavs stora skolhus. Man enades nu om att "ingå till Kungl. Generalpoststyrelsen med underdånig begäran om erhållande av poststation i närheten av Karl Gustavs västra skolhus". Den följande tre foliosidor långa framställningen daterades den 13 februari 1898 med underskrifter av folkskolläraren K A Nyström, stämmans ordförande Anders Magnusson, nämndemannen Joh. Andersson och handlanden Abr. Johansson.

Vid remissbehandlingen kunde poststationsföreståndare Bergenheim i Kungsäter inte tillstyrka framställningen och postmästare G Svenson i Skene instämde med honom. Kronofogden i Borås hade emellertid en annan uppfattning och framhöll i ett yttrande den 2 april 1898 att sökandena hade anfört beaktansvärda skäl för att få en poststation.

Tf postinspektör Adolf Malmgren i Göteborg ansåg sig kunna biträda kronofogdens uppfattning, särskilt som ett förberedande avtal var träffat "om skötande av en poststation inom Karl Gustavs socken åtminstone intill utgången av juni månad 1901 mot ett så ringa årligt arvode som 25 kr".

Poststyrelsen beslöt därefter att en poststation skulle öppnas enligt ett avtal med handlanden Wilhelm Sikén. Förändringen omfattade också postföring genom lantbrevbärare med två turer i veckan mellan Kungsäters poststation och Karl Gustav via Stackenäs.

Poststationen övertogs den 1 september 1905 av hemmansägaren August Emil Karlsson, nu med ett till 100 kr höjt årsarvode, vilket från och med 1914 höjdes till 180 kr och från och med 1917 till 240 kr. August Emil Karlsson var kvar på sin post till och med februari 1928, då han efterträddes av Oskar Sigfrid Karlsson. Efter något mer än ett år tog handlanden Claes Teodor Andersson över med juni månads ingång 1929 och blev kvar i hela 24 år. Den 1 juni 1953 följdes han av handlanden Gösta Andersson och med 1959 års ingång tog kontrollassistenten Rudolf Karlsson över. Han blev Karl Gustavs siste poststationsföreståndare för poststationen drogs in den 1 augusti 1963. Sockenborna fick olika postadresser alltefter i vilken del av socknen de bodde och under en övergångstid förekom postadresserna Kungsäter, Ullared, Skällinge och Veddige, allt beroende på från vilken ort de ersättande lantbrevbärarna utgick.

Tid: 4 juni

Arrangemang: Kungaparet besöker på sin Eriksgata i Hallands län kyrkbyn Karl Gustav, Kungsäter. Byn fick sitt nuvarande namn av kung Carl XIV Johan år 1828.

Arrangör: Kommunstyrelsen, Varberg.

Motiv: Carl XIV Johans namnteckning.

Adress: Postkontoret, 510 10 HORRED.

Kungsäter (Kungsäters socken)

Till de nya poststationer som öppnades när ansvaret för kronobrevbäringen togs över av postverket räknar vi Kungsäter. Den inrättades den 1 januari 1875 med gästgivaren Anders Svensson som föreståndare. Han fick 100 kr i årsarvode till att börja med, vilket höjdes till 120 kr enligt poststyrelsens beslut den 13 december 1875.

I ett brev till poststyrelsen den 28 september 1881 sade Svensson upp sig villkorligt i samband med sin begäran om lönehöjning till 150 kr. Sedan kronofogden uppgett att det inte fanns någon annan lämplig person till poststationsföreståndare gick poststyrelsen med på höjningen.

Enligt ett kontrakt den 22 juli 1893 övertog hemmansägaren Carl Börjesson poststationen med oförändrat arvode. Redan den 27 december samma år skrev han till poststyrelsen och begärde höjning till 250 kr. Länsstyrelsen lät nu kronofogden leta rätt på en ny föreståndare, som var villig sköta poststationen för oförändrat arvode. Det blev David Emanuel Ifvarsson på indragna militiebostället Hulstaberg, dit poststationen flyttades, något som bl a medförde en ökning av väglängden för postföringen med 500 m. Sedan Ifvarsson sagt upp sig redan den 28 april följande år, blev från den 1 oktober 1894 Carl Börjesson åter föreståndare, nu med ett till 225 kr modifierat årsarvode.

Det blev ännu en kort period och i juni 1896 tog handlanden Gottfrid Hilding Bergenheim över. Hans årsarvode steg i oktober 1901 till 300 kr och fyra år senare till 420 kr samt den 1 oktober 1909 till 600 kr. Nästa skifte på föreståndareposten inträffade den 1 november 1914, då handlanden Harry Jönsson tog över. Efter hans död i april 1939 blev änkefru Ingeborg Anne Elisabet Jönsson föreståndare, följt i juni 1943 av Märtha Alfhild Lilly Andreasson som sedan 1939 hade varit postbiträde i Kungsäter. Hennes efternamn blev senare Karlsson och hon fick uppleva den trafikökning som motiverade att poststationen höjdes till rang och värdighet av postexpedition den 1 oktober 1965. Som medhjälpare på postexpeditionen hade Märtha Karlsson bl a biträdena Babro Persson och Vera Kristiansson samt lantbrevbärare Lisa Persson.

Till
Kongl. Generalpoststyrelsen!
Stockholm.

Uppsättningen anmärkas å Kungl. Byrå;
Och afskickas vidare anmälan i ämnet från
p. insp. i H. D.

Arv

"Hilf härmed vördsammast afdi.
gå mig poststationsföreståndareplatsen i
Kungsäter från och med nästa 9 verders utgång
eller 1to d. 1to oktober och bifogas här min
kontrakt med Kongl. Generalpoststyrelsen för
såu för påtecknad min uppsättning.

Kungsäter den 28 April 1894

J. G. Sparsson

Med ny terminologi blev Kungsäter efter omorganisation ett postställe 1979. Termen ändrades 1986 till postkontor. I den nya organisationen utgick posten från Horred, i vars 1600 hushåll medräknades de som hade postadress Kungsäter. I ny skepnad fick postkontoret öppethållandet inskränkt till en timma måndag-fredag. Det var föga lönsamt och drogs in med oktober månads utgång 1995.

Älekulla (Älekulla socken)

Skolläraren Johan Henrik Torell blev utsedd till föreståndare för poststationen i Älekulla, när den inrättades den 1 januari 1875, då med stavningen ELLEKULLA. Han fick 40 kr om året för sitt bestyr med posten. Från och med 1877 lyckades han genomdriva en höjning till 60 kr, blott för att knappt två år senare få lönen sänkt till en tredjedel.

Bakom denna manöver låg hotet om att poststationen i Älekulla skulle dras in i samband med att lantbrevbäring introducerades i april 1879. I ett brev den 23 december 1878 skrev Torell bl a följande:

"Som jag antager, att det är i fråga - om icke redan beslutat - att Ellekulla och Gunnarsjö poststationer skola indragas, och jag förmodar att en sådan åtgärd företages för att spara postverkets utgifter, så får undertecknad, för att gå församlingens önskan till mötes, härmed förklara sig villig att, därest poststationen i Ellekulla ej indrages, vara föreståndare för densamma för endast tjugo kronor för år."

På detta nappade poststyrelsen och Torell fick sitta kvar i orubbat bo. När handlanden Gabriel Svensson tog över poststationen i oktober 1887 fick denne dock 40 kr om året, höjt till 60 kr i oktober 1901. Bokhållaren Karl Alfred Svensson blev föreståndare med 1913 års ingång, då med en till 120 kr höjd årsersättning och från augusti 1915 till 180 kr.

Hildur Dorotea Tellander tog över hastigt och lustigt den 1 mars 1919 och därefter var Älekullas poststation i följande personers händer: Johan August Larsson (1927-1928), Alrik Herbert Larsson (1928-1932), August Svensson (1932-1936), Karl Torsten Carlsson (1936-1937) och Erik Karl Nilsson (1937-1964). När poststationen drogs in med september månads utgång 1964 blev Erik Karl Nilsson postiljon i Kinna.

Öxabäck (Öxabäcks socken)

Skolläraren J G Bexell blev anförtrodd skötseln av den poststation som inrättades i Öxabäck den 1 januari 1875. Hans årsarvode blev 60 kr och han fick dessutom viss inkomst av det kontrakt som tecknades med honom om postföring mellan Hid och Öxabäck för 80 öre milen. Postföringen ändrades efter kort tid så att den ägde rum på sträckan mellan Öxabäck och Svenljunga.

När Bexell i oktober 1875 begärde höjning av arvudet för poststationen till 100 kr om året förhörde sig poststyrelsen med landskansliet om möjligheten att dra in poststationen i Öxabäck. Under den följande remissbehandlingen uppgav kronofogden i Borås att poststationen var "särdeles nödvändig för Öxabäcks vidsträckta socken". Komminister C Meullers fru hade erbjudit sig att förestå poststationen utan högre arvode än 60 kr per år om poststationen flyttades till hennes bostad Gillerholmen. Det blev dock ingen flyttning och Bexell fick sitt krav tillgodosett genom lönehöjning till 100 kr. Men han återtog inte sin uppsägning och den betraktades som vilande.

När det två år senare blev dags att diskutera en ny organisation i anslutning till att lantbrevbäring skulle införas i länet blev poststationens dagar räknade. Det hjälpte nu inte att man mobiliserade socknens krafter för att argumentera för poststationens bibehållande och den 5 mars 1879 daterade Bexell ett bevis på att han blivit underrättad om att poststationen skulle dras in med månadens utgång. Han tillade emellertid bl a att han antog att "den erhållna uppsägelsen måste hava tillkommit genom något misstag, helst som jag sport att andra poststationsföreståndare i orten, vars poststationer blivit indragna, blivit i vederbörlig tid uppsagda". Uppsägningstiden var tre månader enligt gällande kontrakt, men detta hade ju Bexell sagt upp när han begärde löneförhöjning 1875. Höjningen fick han utan att något nytt kontrakt utfärdades, varför uppsägningen hade vilat i avvaktan på den redan då förutsedda indragningen.

Poststationen drogs in den 31 mars 1879 men den ordinarie kommunalstämman i sockenstugan den 12 mars 1879 hade beslutat om en skrivelse till poststyrelsen för att få bibehålla poststationen. Den skrivelsen undertecknades den 19 mars av kommunalstämmans ordförande Joh. Aug. Johansson. En dag senare skrev J G Bexell och erbjöd sig att för lägre kostnad än dittills låta ombesörja postföring mellan Svenljunga och Öxabäck samt mellan Öxabäck och Örby. Detta brev ansåg poststyrelsen inte "böra för närvarande till någon åtgärd föranleda" och kommunalstämmans framställning gjordes också förgäves.

Vid kommunalstämman den 17 oktober 1890 uppdrogs åt komminister Birger Johnson och ordföranden Joh. Aug. Johansson att anhålla hos poststyrelsen om poststationens återinrättande. Deras gemensamma framställning daterades den 28 oktober och föranledde en omfattande remissomgång som drog ut på tiden. Poststationsföreståndare Otto Andersson i Torestorp var orolig för att bifall skulle medföra mindre underlag för hans poststation och löneminskning för hans del och avstyrkte i ett brev den 30 maj 1891. Efter ett långt uppehåll i ärendets behandling uppgav postmästare Nordblad i Skene den 25 januari 1892 bl a följande:

"När jag nu kommit i tillfälle att närmare begrunda framställningen om inrättandet av poststation i Öxabäck, får jag till Kungl. Styrelsen rörande detta ärende uttala den åsikten, att framställningen ifråga av mig anses fullt befogad".

I ett ännu bättre läge kom frågan när Öxabäcks socken gjorde sig påmint efter kommunalstämman den 23 mars 1892, viken beslöt att "i händelse poststation i Öxabäck upprättas, poststationsföreståndaren skall av kommunen avlönas åtminstone tvenne år, såvida folkskolläraren N A Källberg, vilken därtill förklarat sig villig, därtill utses". Visserligen dröjde det länge, men protokollet bifogades en ny framställning från Birger Johnson och Joh. Aug. Johansson den 11 november 1892.

Postinspektionen anförde i sitt brev till poststyrelsen den 16 december 1892 "att inrättande av poststation i Öxabäck visserligen icke synes postinspektionen vara av större behov påkallat, men att postinspektionen likväl, vid det förhållandet att, enligt vad av ansökningshand-

lingarna framgår, poststationsföreståndare skulle under de två närmaste åren avlönas av kommunen, anser sig böra till ansökningen tillstyrka bifall".

Poststationen öppnades därefter den 1 april 1893 med folkskolläraren N A Källberg som föreståndare. Strax där- efter inrättades en ny lantbrevbäringslinje med två turer i veckan från Kinna över Örby och Backen till Öxabäck. Hemmansägaren Karl August Johansson fick kontraktet om denna uppgift, vilket gav honom kr 1:50 för var tur fram och åter.

Från september 1894 övertog Johannes Andreasson poststa- tionen alltjämt utan arvode, men från den 1 juli 1896 be- talades 120 kr i årsarvode. Detta kom också fröken Jenny Andersson till godo, när hon tog över poststationen den 1 februari 1901. Med efter hand förbättrade villkor var där- efter Alfred Sextinus Andersson föreståndare från juli 1906 till och med juni 1937, varefter dottern Astrid Johansson tog över. Hon avgick med ålderspension vid 1970 års ingång och under två månader därefter uppehölls befattningen på vakans i avvaktan på att en omorganisation kunde genomföras. Denna innebar indragning av poststatio- nen från och med den 1 mars 1970.

		299, II.				
		Torestorp—Öxabäck.				
		(Från den 1 april 1893.)				
		Nymil.				
O, L.	—	5,0	1,1	O. L.	2,30	
O. L.	8,0	—		O. L.	—	11,30
				Postföringen å linien ombesörjes af landt- brevbärare.		

Torestorp (Torestorps socken)

Införandet av lantbrevbärning - i april 1879 för stora delar av Marks kommun - medförde inte enbart indragningar av poststationer. Invånarna i Torestorps socken kunde glädja sig åt att samtidigt få en egen poststation. Den öppnades den 1 april 1879 med skolläraren Otto Lindegren som föreståndare. Hans årsarvode blev 125 kr. En fram- ställning redan i maj 1876, undertecknad av just Otto Lindegren med önskan om en poststation hade vid behandling av poststyrelsen den 1 juni 1877 inte ansetts böra till vidare åtgärd föranleda.

Tillkomsten av Torestorps poststation medförde emellertid att grannsocknen blev av med poststationen i Örby. Den an- sågs ligga för nära postkontoret i Skene. Med "flyttning" av poststationen från Örby till Torestorp ansåg man sig få en bättre geografisk fördelning av postanstalterna. Mera om detta kan man läsa i häfte nr 171 "Posthistoria från nordöstra Mark".

I ett par omgångar fick Lindegren sin lön höjd till 300 kr från den 1 augusti 1915. 80 år gammal överlämnade han poststationen den 1 april 1929 till dottern Olga Lindegren vars anställning avbröts den 22 mars 1938. Efter en vakansperiod blev handelsbiträdet John Harry Magnusson föreståndare den 1 juni 1938. Han blev ortens tredje och sista poststationsföreståndare och fick uppleva poststa- tionens indragning med mars månad 1973.

Sundholmen (Horreds socken)

En av de förenade post- och järnvägsstationer som öppnades när järnvägen Borås-Varberg togs i bruk för allmän trafik den 8 november 1880 var Sundholmen. Orten hade dessförin- nan under lång tid betjänats genom postföringslinjen mel- lan Borås och Varberg, på delsträckan Skene-Sundholmen av Christian Olofsson i Ramnås. Hela landsvägspostlinjen blev indragen, när järnvägen kom till.

Ansvarig för postsysslan i Sundholmens järnvägsstation blev år 1889 stinsen Johan Hedén. Han följdes 1904 av Olof Brorsson och därefter vilade ansvaret på följande järnvägsmän till poststationens indragning vid 1961 års slut: Karl Oskar Helge Olsson (1920-1932), Ture Gustafsson (1932-1945), Anders Evert Petersson (1945-1960) och Nils Erik Gustafsson (1960-1961).

Helsjön (Horreds socken)

Horreds socken har haft tre poststationer under en period. Utöver de varaktiga poststationerna i Horred och Sundholmen tillkom den 1 maj 1924 vid Helsjöns badanstalt en poststation med namnet Helsjön. Direktör Herbert Hedenbergh var dess ansvarige föreståndare under hela perioden fram till indragningen med juni månads utgång 1941, men hans kamrer har noterats som vikarie under det sista verksamhetsåret. Troligen skötte denne i verkligheten posten under en längre period.

Poststationer vid badanstalter var inte någon ovanlighet under en period då dessa blomstrade och besöktes av burget folk i stor utsträckning. Ett exempel på en annan badanstalt med egen poststation lämnas i boken "Kommunikation i Kinnevald" (Ryds Brunn). I boken "På post i Norra Småland" redovisas tre poststationer vid vårdanstalter (Romanäs, Hässleby sanatorium och Eksjö sanatorium). Det har funnits många av det sistnämnda slaget, men de försvann i allmänhet redan innan Posten började tillämpa ett affärsmässigt system i allt större utsträckning.

Istorp

Istorp och Öxnevalla saknas i hembygdssamlarnas stämpelalbum. Ändå var båda socknarna på förslag att få egna poststationer när diskussioner fördes mellan poststyrelsen och länsstyrelsen på hösten 1874.

Vid det slutliga avgörandet anmälde poststyrelsen i ett brev till länsstyrelsen den 17 december 1874, att de villkorligt upprättade kontrakten med föreståndare för poststationer i Istorp och Öxnevalla inte kunde godkännas. Orsaken uppgavs vara att "anordnande av poststationer och brevlådor å de ifrågavarande platserna jämte särskild postföring icke synes skäligen kunna grundas på bestämmelserna i Kungl. kungörelsen den 5 december 1873 om kronobrevbäringens upphörande".

Men med detta nöjde sig inte församlingen i Istorp. Där såg man med visst avund på att närbelägna Horred hade fått en poststation vid 1875 års ingång. Vid kommunalstämman den 26 januari 1875 löste man provisoriskt postfrågan genom att anställa Anders P Svensson i Kulla som brevbärare. Han skulle mot 25 kr i årsersättning ur kommunalkassan varje torsdag förmiddag hämta socknens post vid Horreds poststation.

Halvtannat år senare påtalades orättvisan om socknens postförhållanden i ett brev från kommunalnämnden till poststyrelsen. Nu begärde man en poststation i Istorp och motiverade bland annat på följande sätt: "Horreds socken har i och för sig själv minsta behov av poststation och Gunnarsjö lilla socken har en station vid vardera sidan på närmare avstånd än vad Istorp har". Inte oväntat var poststationsföreståndare Jeansén i Horred negativ i sitt remissvar angående behovet av en poststation i Istorp. Han föreslog blott att utse "ett ställe i Istorps by eller anorstädes, där brev finge avlämnas och mottagas" av postföraren mellan Horred och Karl Gustaf en gång i veckan. Vid kronobrevbäringens upphörande hade postverket inrättat den åsyftade linjen, för vilken skolläraren B A Norberg hade fått ett kontrakt och därmed det formella ansvaret för postföringen. Den betalades av postverket med 75 öre per mil.

Postmästaren i Skene, Otto Herman Ahlberger, utvecklade Jeanséns tanke och föreslog att Istorp skulle få använda en lösväska som befordrades utan avgift av postföraren. Han föreslog till och med att arrendatorn Johansson vid hemmanet Kreke skulle expediera lösväskan och ansvara för den och för kontakterna med de istorpsbor som anlidade denna möjlighet till kommunikation med omvärlden.

Men inte ens detta förslag till en enkel lösning av frå-